

74

تورک یوردی، کلامک صایبیه اریضی ییل

کبره جکدره مدنی بیتن آتورک اریمنک جیلکدره

قبرلریخی یکیلتمه لری رهبا اولشور

①
2

تورک یوردی

ناشری: تورک یوردی

مدیری: آق چوره اوغلی یوسف

۵ ایلول ۱۳۲۹

صافی ۲۴

۲ ییل

ايله دهاموافق اولور! ايواه اوحيطك حاله كه اونك اك منور كيئين زمزمه سي ده
مباحثات علميه ده ايراد دلائل و وثائق دن معطل قالدینی آنده دینی واسطه اتخاذا
ايدرك خلق تحريك و اغواكي ناهموار و ازهر جهت دون و يست بر طريقه
مراجعت ایدیور!

امر آغایف

انتقاد و تقریر

مکتب موزه سی . — حریت مطبوعات اعلان ایدیلدی بری . تورك مطبوعات
موقوتیه سنده مستمر بر بهران وار . کچن دورت بش بیل . بو قاریشیقلی ترتیب و تنظیمه
کافی کلدی . قولای باره قازانقی . یاخود یازیلارنی مطبوع بر صورتده کورمک هوسنه
قایلان حاضر افسر . تنبل و ادعایی کنجلرک دردی بشی بر آرایه کلدیمی . در حال ادبی .
فنی . اجتماعی ... الخ مجموعه لر . رساله لر تأسیس ایدیور بیورلر : بو مجموعه لرک کولکشمش
صاغلام مسلکری . واصل اولق ایسته نلش قطعی برغایه لری یوقدر . استعدادیر تقلیدلردن
متمحصل « اشعار » ک . قوف سوز بیغلرلرندن متشکل « مقالات » ک کنه سز بیاض
کاغذلری قارالاماندن وجود بولان بوادی . فنی اجتماعی ... الخ مجموعه لرک اسملری .
فکرلری . اسلوبلری . رنگلری موده به کوره دیکیشر . طور بر .. بولر دائما . طبق
بعض هوام کبی . بر ایکی کون یاشایوب اوله به محکومدرلر . ساری . قرمنی . تورونچی
رنگلریله باب عالی جاده سنده . کوپری باشنده بر ایکی کون اوچوشدقدن سوکره .
یوق اولور . کیدرلر .. فقط بوقیسه حیاتلرلرلرند بر خیلی کنج دماغی . صوفیه به .
مطبوعات بحرانی آرتدیرمه به وقت و فرصت بولورلر : حاصلی بو بجهله کلوب کچیشلرلرندن
بیله فنا بر ایز قالیر .

رساله و مجموعه لریمز بو فانی و فانیده سز وجودلره منحصر قالسه ایدی . یک مؤلم
تفکراته بو جهندن ده بر یول آچلمش اولوردی . لکن حد اولسون . مطبوعات
موقوتیه من آراسنده بر احتیاجه تقابل ایدرک حیات و دوام استعدادیلر طوغان و نافع
اوله رق یاشایانلرده یوق دکلدیر . شمدی نسخ منتشره سی کوزدن کچیردیکمز « مکتب
موزه سی » ایشته بولردندر . محترم ساطع بکک مدیرلکی زماننده استابول دارالمعلمینک
نشر ایندیکی « تربیه و تدریسات مجموعه سندن » سوکره . مملکتیمزده اک فائده

برسلك تعقيب ايدن مجموعه نك «مكتب موزه سی» ایله «جوجوق دنیاسی» اولدیغنه قائلز. «مكتب موزه سی» بناسز، حدود سز، سربست و کنیش برمکتبدر. مکتبه آزکیده بیلنلریمز، که اوقومش لریمزك بيله اکثریتیدر، «مكتب موزه سی» ندن جوق استفاده ایده جکلر در. مکتبدن بوسبوتون محروم ییچاره قادیلریمز «مكتب موزه سی» نك حسابسز خدمتی طوقونه بیلیر. رفیقیمزك لزومنه، نفعنه، مملکتیمزده ایده بیله جکی خدمتلرک بویوکلکته قناعتمز وار. ایشته بوقناعت سوقیله مکتب موزه لرینی اوقومقدن حاصل اولش دوشنبه لریمزی، سربست و صمیمی، بیانه لزوم گوریوروز. ذاتاً «تورک یوردی» عمومی برمنفعت اوممادینی اثرلرک تحلیل و تنقیدیه اوغراشمه بی وقت اولدیرمک تلقی ایدر. شمدی به قدر جیقان مکتب موزه سی نسخهلری عمومیتله اینی، لزوملی اثرلری احتوا ایدیور. آنجق مقاله لر، فقره لر انتخاب ایدیلیرکن، صیقی بر اصول تعقیب ایدلمش اولمهنده شبهه لی یز. مندرجات برآز تصادفی صره لشمه بکزییور؛ مثلاً احصائیات مقاله سنك، موزه به کبرمه سی، صرف بر اثر تصادف کبی کلیور.

رفیقیمزك مندرجاتی آره سنده، خالده ادیب خاتم افندیك «تورکلر و ادبیاتلری» تدقیقاتی، نقیه خاتم افندیك «فن اداره بیتیه» لری. احمد ادیب بك افندیك تربیه و تدریساته متعلق مقاله لری کبی جداً پك قیمتدار اثرلر موجوددر. بزم بیلدیكمزه کوره عثمانلی تاریخ ادبیاتی ایله اوغراشانلر ایچنده، ادبامزك تورکلکه متعلق سجیه لرینی آرایوب، اثرنیه تورکلک روحی آره سنده کی مناسبتی کوسترمکه چالیشانلر بولنمامشدر. «برملتک ادبیاتی، معکس شخصیتیدر» اساسی کوزهدرک. ادبیات عثمانیه بی بونقطه نظر دن تحلیل و تدقیقه ایلك کیریش خالده خاتم افندی اولدی. (۱) خالده خاتم نظرنده ملتک معناسی قطعی و صریحدر؛ ملت، تورکدر. بناء علیه، خالده خاتم عثمانلی ادبیاتنه تورکلک زاویه روئیندن باقییور. احتمال برآز عجله جه یازیلان بوتاریخ ادبیات تجربه سنده بویوک براسعداددن متولد درین و پك مصیب کوریشلره، غایت مسعود توصیفلره راست کلنیر؛ مثلاً مولد صاحبی سلیمان افندیك سجیه سی آکلتیلیرکن: «بجه سلیمان افندیك حضرت پیغمبر ایچون بسله دیکی افکار اوقدر یاشلی و احاطه ایدیچی برحسن رحمتله مشبوعدرکه بعض مصراعلرینی کوزلر قوری اوله رق اوقومق غیر قابلدر... هله: «مرحبا ای عاصی امت ملجأی، مرحبا ای چاره سزلر اشفی! «دیه انسانیت، حتی کهکاولره بيله دین و رحمت قابوسی آچان بویوک بورکلی شاعری هرکس سوسه کرکدر.» دییورکه واقعا تورک دیندارلغنك، تورک تصوفنك باشلیجه صفتی ده تورکلری یرنده یوردنده تدقیق ایدنلرک جمله سی طرفندن تصدیق اولندینی اوزره، عالمشمول برمرحمت، برملامتدر. نفی ایچون بولدینی اوچ بش کله، اومحتمل شاعری و اونك مطمئن محیطنی

(۱) مقاله دیزیلدکن سوکره کوپرلی زاده فؤاد بکلک ده بونقطه نظر دن یازیلوب

«ثروت فنون» ده باصلمش مقاله لری اولدیغنی خبر آلدیم.

در حال گوزمك اوكنه كتیروب جانلاندیر یوریور : « نغمه بو آلتون دورك شاعری
دینه سزادر . »

خالده خانم افندیك ملته ویردیکی معنا پك قطعی و صریح بر صورتده توركك
دیشدك ، لکن مجموعه اداره سنك بو خصوصده کی نظری اودرجه صریح دکلدی :
ن . . امضای « تربیه ملیه » مقاله سنده « غایه امل ملی » دن مقصد نه اولدیغی ایجه
آکلاش یله میور : تورکلیکی ، اسلامی ، یوسفه عثمانلیکی ؟ .. « خطبه و خطیلر »
مسأله سنده بو قاریشقلق دها زیاده آرتیور : محمد حبیب افندی ، « حکومت عثمانیه لسان
رسمی اوله رق یا عربجه یی قبول ایدوب عمل بر اصول ایله مکاتب ابتدائیه دن باشلایه رق
دیغی ، اخلاق ، فنی درسلی لسان عربی اوزره اوقونعلی ، اکر بوجهت قابل دکله خطبه
وموعظه لری افراد ملتك آکله یه بیله چکی لسان تورکی یه تحویل ائجلی . « دیور . . . ملیتی
بیلم . طویان بر آدم ، علماً ، اجتماعاً غیروارد بویله برتریدی ناصل دوشونه بیلمر ؟ ..

نغمه خانم افندیك « فن اداره بیتیه سی » بالخاصه منور دنیلن محیطلریمزده خانلرک ،
بکلرک ، افندیلرک کجوق محتاج اولدقلری معلومانی ویرمکده در . یکی لسلریمزک ارککلری ده ،
قادیسلری ده اکثر یا حساب طوتمه یی ، اوی حسابله اداره یی بیلمزلر . حتی خانلریمزک
بعضلری ، قادیلرک ک مهم وظائفندن بری ، اداره بیتیه اولدیغی قبول و تصدیق بیله ائجزلر .
نغمه خانم بوموضوعی اتخابده پک اصابت ایله مش .

تربیه و تدریس مسائلک علمی شکلی مملکتیمزده منور یکیدن یککی ده داخل اوله یه
باشلادی . جریده و رساله لریمز (په داغوزی) دن نادراً بحث ایدیورلر . په داغوزی یه
داثر کتابلریمز ایسه یوق دینه چک قدر آزدور . حالبوکه بزم کی مدنیت حاضرملک مبتدیی
ملتلر ، جوجق مثابه سنده درلر ، مدنیت بولنده ایلرله ملک ، دیکر قوملرک سویه سنه
یوکسلمک ایچون ، اصولی تعلیم و تربیه کورمه یه محتاجدرلر . ابتدائی ملتلرک منور طبقه سنه
دوشنک مستعجل واک جدی وظیفه ، ملتلرک دیکر طبقه لرینه صریح ، معلمک ائجکدر . بناء علیه
بزم اوقومش خانلر ، بکار و افندیلر ، هرشیدن اول و هرشیدن زیاده اسول تربیه و تدریسک
نظریات و عملیات حاضرملی اوکرنوب بیلمه یه واکا کوره ملتك تربیه و تعلیمنه جالیمه یه
بورجیدرلر . شمال تورکلرک بو پک مهم خصوصی حقيله آکلایه رق ، مطبوعاتلریمز
کجوق تعلیم و تربیه مسأله لرله اوغراشدقلریغی ، حیات اجتماعیه لریمزده مکتب و مدرسه
ایشلریغی ، سائر امورک جمله سنه تقدیم ایتدقلریغی بمنونیتله کوریورلر . شمال قارده شلریمز
طوغری بولی بولملر ، بزده اویوله کیرملی بزم « مکتب موزه سی » مندرجاتک همان اوجده
بریشی تربیه و تدریس مسأله لرینه تخصیص ایله پک ایی ائجشدر ، رفیقیمزی بوجهتدن تبریکه
شایان بولیورلر . « موزه » نک په داغوزی قسمنده ، احمدادیب پک افندیك آکلایه رق ،
بیلمه رک ، حتی تجارب و تطبیقات ذاتیه دن آلینه رق یازیلش مقاله لریغی (« درس تقریرنده
اسول » ، « مکاتب ابتدائیه ده اشیا درسی ») اوقویوب مستفید و ممنون اولدق ، فقط
عین قسمک بعض مقاله لری بو بمنونیتیمزی برآزا کسیندی . « په داغوزی احتیاجی » کی .

جمله اوقوعش فرنگ کتابلرندن هضم اولماقدن طویلانش اسمای خاصه وعامه بیغفلتینه، بوسویعلی و نافع مجموعه ده تصادف اولنماه لیدی. بوموقت نقصانلر، انشاءالله چابوق ازاله ایدیلیر. رفیق مزک مدیر محترمی احداثیب بکک «مکاتب ابتدائیه ده علم اشیا درسی» عنوانلی مقاله سنده، تربیه و تدریس علمنک اک طوغری، فقط، مع التأسف، بزده تطبیقنه اصلا اهمیت ویریله یین بویوک بر اساسی، نه ایی آکلاشلش: «چوجقه درس اشناسنده کوستریلن شیلر اونک دماغنک آلمش و اعتیاد ایدنش بولندی شیلر اولمالیدر.» بز ایستردک که «مکتب موزه سی» ملتکز بویوک بر اکثریتنک چوجق اولدیغنی پشینجه قبول اینسین؛ سوکره، مقاله لرنگ هپسین، مدیری طرفندن بیان اولونان یوقاریده کی طوغری اساس اوزرینه قورسین... فکریمزی ایکنجی دورلو سویلیه لم: مذکور اساسی، حقیله و عامیله تطبیق ایده بیلن بر مجموعه بزده اک بویوک خدمتی ایفایتمش اولاجقدر... «مکتب موزه سی» نک برنجی عددنده «ندیم» امضالی و «طرز تکامل» عنوانلی بر مقاله واردز که «بالجمله عضویاتک، نباتات و حیواناتک بوکونکی کوریلن تنوع و تحولی برطاقم عواملک تحت تأثیرنده اوله رق زمان ایله وقوع بولشدرد.» دییه باشلییور، بز بومقاله بی «درسنده کوستریلن شیلر، دماغ آلمش و اعتیاد ایدنش شیلر اولمالی» اساس سالتنک تمام عکسته یازیلش بر مقاله ظن ایتمکده بز. معلومدن مجهوله، فولایدن کوجه کیتنک ایچون استقرار Induction به مراجعت ایجاب ایدر؛ مجرد (Abstract) کله لر، عمومی جمله لر قوللاندن اول، مجسم (Concret) کله لر، خصوصی جمله لر استعمال اولمالیدر، عضویات، نباتات و حیواناتک تنوعی، تکاملنی تعریف ایچون، اولاهرکسک کوردیکی، بیلدیکی بر حیوانی، برجیجکی آلمالی، اونک دیکشمه سنی، هرکسک قوللاندینی، آکلادینی کله لرله سویلی. هرکسجه ذاتاً معلوم تحول، بوسورتله کوستریلکدن و برقاق حیوان و نباتده تکرار ایدیلکدن سوکره یواش، یواش تعمیمه کریشلملیدر، خصوصیدن عمومی به، جزؤدن کله کیدن بواسول کوزه دیلدکجه، قولای وای آکلاقی قابل اولاماز.

به داغوزی بحثنده ایکن شونی ده عرض ایتهدن کچیمه لم: حیاتلری حیاتمزه اورنگ اوله بیلله جک بویوک آدملرک ترجمه حاللریخی اوکرتنک، تدریس و تربیه نک، علی الخصوص تربیه نک اک مؤثر واسطه لرندندر. حقیقت، فکر وامل اوغرنده چالیشان، فداکارلق کوسترن، حیاتی هیچه صایان بویوک آدملرک ترجمه حاللری بلله تیلهرک، رسملری کوستریلهرک، عموم بشریتک و بالخاصه ملتیرنک تعالیسنده کی خدمت و موقعلری آکلا تیلهرق، تورک ملت ایچنده ده اوله لرک یتشمه سنه چالیشمالیدر. «موزه» نک مشاهیر غلریسی، فکریمزجه پک فقیردر...

مکتب موزه سنک کشف ایتدیگمز مهم فضائلندن بری، ادبیانه آنجق لزوی قدر بر اراقوب، علم و حقیقتی شعر و خیاله تقدیم و ترجیح ایله مش اوله سیدر. بوتون شرق مملکتلری کی عثمانلی یوردی ده شمدی به قدر چوجقه اوهام و خیال ایله یاشادی. متصل خیال ایله آوودیلان، خیال ایچنده یوزن رملت، نهایت صرف خیال اولوب قالمق تهلکه سنه

معروضدر ... آرتق بومضر خیالچیلکه شدتله قارشى کلهلى بز. خیالی قاجیران اک قوی طلسم ایسه علومدر، علوم مثبته در. تورکاری ریاضیات وطبیعیات ایله علمی روحده تربیه ایدهرک. دائمی مادیات وحقیقیاتی اولدینی کی کورمه به آلیشدیرمالی بز. هیچ اونو تعاملی بز که بکون کوزلری می قاشدیران. الکتریک، شمدوفر، تلفون، تلزتلغراف دردینوت و هوا کیلری مدینتی، حکمت وکیما ایله اولرک چایسی اولان علوم ریاضیه مدینتیدر، او هام وخیالات مدینتی دکل ...

مکتب موزه سنک جدی و مزاج رسملری، رسمى معمارى عمومیتله ای سجامتلردر. هپسندن معین بر مقصد، تربیوی برغایه استحضاج ایتمک قابل اولیور. رسملرک چوغی، مکتبلردر معلمه شا کر آره سنده فائده لی صاحبه لره زمین تشکیل ایده ییلر. رسملردن یالکز برایکی دانه سی (« یکی پراتیک یامه وسوکوک دیکمک اصولی » ایله « شهرک محافظه نظافتی ایچون ») پکده خوشمزه کیتمدی. دیگر خوشمزه کیتمه یین برشی ده مجموعه نك اسمی اولدی : « مکتب » .. اعلا ، لکن « موزه » تورکچه نك هنوز ایصینه مادیی . نغمه دیکی کله لردندر . « مکتب موزه سی » اسمیله . نه دنه اوقدر انیت اولنه میور . حالبوکه بز ، بویک سودیکمز مجموعه نك هرجهتجه قصورسز اولماسی دیلییوروز. ذاتاً اوارزونك تأثیریه درکه بو قدر یازدق . و صوک سوز اولق اوزره باشده یازیلان بر فکریمزی تکرار ایدرز : مکتب موزه سی ، مملکت مزده اک فائده لی بر مملک تعقیب ایدن بر مجموعه در .

آ . ی .

تورکک سونی

کاخانه یارقى — کچن هفته کلخانه یارقنک آجیلماسی کورده نك پک سوننک . دنیا ده بر منی دها بولونمایان طوب قابو سراى اهمیت تاریخیه و موقعیه سیله متناسب کوزه لله ندی . و استانبولک فقیر اهالیسنه صمی ولطف بر نغزه محل ، یاپیش اولدی . بو یکی یارقى گزن تورکلر آرتق پایختلریله افتخار ایتمک حسن طوعه به باشلیورلر . هاید یارقى ، نیرغلاتن ، لو کسنبورغ باشچهلرنده اولدینی کی سراى ایچی یارقنک ده آفاج گولگه لری آلتنده اوطورمش مکتب طلبه لرینک درس لرینى مطالعه لرینى ، مینی مینی یاوروجقلرک خیابانلرده چنبر جورروب قوشوشمه لری گولکنه فرح و سرور ویریور . استانبولده بونجه شهر امینلری کلوب کچمشکن آلارندن کوزه کورونه ییله جک برایش چیقماشدی . جمیل پاشا چالیشیرسه مملکت مزده ده موفقیتک محقق اولدینی فعلا اثبات ایتدی . سویملى و فعال شهر امینمزی سمیتله تبریک ایدهرز .